

Література:

1. Ruszkowski J. Supranationalism between the nation-state and international cooperation / Janusz Ruszkowski // Journal of public administration and policy research. – 2009. – Vol. 1(1). – P.4-10
2. Хонін В. М., Герасимчук Н. В. Динаміка росту компетенції наднаціональних інституцій // Актуальні проблеми міжнародних відносин: Збірник наукових праць. Випуск 101. Частина II у двох частинах). – К.: Київський національний університет імені Тараса Шевченка, Інститут міжнародних відносин, 2011. – С.20
3. Klabbers J. An Introduction to International Institutional Law. – Cambridge: Cambridge University Press, 2002. – P.195
4. Baratta J. P. The Politics of World Federation: Introduction to Both Volumes. – P.11
5. Basic Law for the Federal Republic of Germany (promulgated by the Parliamentary Council on 23 May 1949; as amended by the Unification Treaty of 31 August 1990 and Federal Statute of 23 September 1990) // www.constitution.org/cons/germany.txt. – Дата відвідування: 10 жовтня 2012 року
6. Grenville Clark, Louis B. Sohn. World Peace through World Law. Cambridge, Massachusetts: Harvard University Press; London: Oxford University Press, 1958. – P.5
7. Nowrot K. Global Governance and International Law. – Institut fur Wirtschaftsrecht, 2004. – P.20.

Лоза Л. П.

студент, Національний університет «Одеська юридична академія»

ПРОБЛЕМА РЕФОРМУВАННЯ РАДИ БЕЗПЕКИ ООН НА СУЧАСНОМУ ЕТАПІ

«Реформа повинна ясно
показати, що сьогодні існує
більше країн, ніж раніше,
що володіють певною вагою»

Ангела Меркель

Сьогодні на міжнародній арені є досить популярним питання щодо реформування Ради Безпеки ООН, на яку покладено відповідальність в дотриманні миру та безпеки на всій планеті. Цьому питанню присвячено багато праць таких видатних вчених як Лавров С. В., Марченко Н. М., Савчук К. О., Тункін Г.І., Федовов Ю. В.,

Чекаленко Л. Д. та багато інших. Про популярність реформи безумовно також свідчить участь всіх держав, що є членами ООН. Зокрема в 153 пункті підсумкового документа Всесвітнього самміту 2005 р., який проходив з 13 по 16 вересня в Нью-Йорку, глави держав і урядів висловились за як найшвидше проведення реформи Ради Безпеки ООН, мотивуючи це тим, що ця міжнародну організацію необхідно зробити більш представницькою, більш дієвою і більш транспарентною, і тим самим підвищити як ефективність самої Ради, так і рівень легітимності та рівень виконання її рішень.

До того, як розпочати роботу над реформуванням РБ ООН, Генеральний секретар ООН звернувся до колишнього прем'єр-міністра Таїланда Анана Паньярачуна з проханням очолити Групу високого рівня з проблем викликів і змін. До складу цієї групи увійшли досить авторитетні на міжнародній арені діячі: Робер Бадентер (Франція), Жуан Баена Суаріс (Бразилія), Гру Харлем Брундтланд (Норвегія), Мері Шинері-Хессе (Гана), Гарет Еванс (Австралія), Девід Ханней (Сполучене Королівство Великої Британії і Північної Ірландії), Енріке Іглесіас (Уругвай), Амр Мусса (Єгипет), Сатиш Намб'яр (Індія), Садако Огата (Японія), Євгеній Примаков (Російська Федерація), Цянь Цичень (Китайська Народна Республіка), Салім Салім (Об'єднана Республіка Танзанія), Нафіс Садик (Пакистан) та Брент Скоукрофт (Сполучені Штати Америки).

Після тривалої роботи Групи, думки її членів дещо розійшлися. Це стосувалося питання моделі розширення членського складу і методу визначення критеріїв членства у Раді Безпеки. Про що і було повідомлено світовому товариству в своїй доповіді «Безпечніший світ: наша спільна відповідальність» Анан Паньярачуном.

Незважаючи на розбіжності думок учасників, що зазвичай і буває, Група високого рівня з проблем викликів і змін дійшла висновку, що реформа Ради Безпеки ООН має відповідати таким критеріям: ця реформа повинна відповідно до ст. 23 Статуту Організації Об'єднаних Націй залучити до прийняття рішень ті держави, які здійснюють найбільший фінансовий, військовий і дипломатичний внесок в Організацію Об'єднаних Націй; у результаті реформи має зрости представницький статус організації, особливо це стосується країн, що розвиваються; реформа не повинна зменшувати ефективність Ради Безпеки; реформа має зробити цей орган більш підзвітним і більш демократичним.

Як кінцевий результат було запропоновано дві моделі реформи Ради Безпеки ООН: «А» і «Б». Модель «А» передбачає шість нових постійних місць, але без додаткового права вето, і три нових непостійних місця на дворічний період, які будуть поділені між основними регіональними зонами: Африка – 2 постійних місця і 4 місця терміном на два роки; Азія і Тихий океан – 2 і 3, відповідно; Європа – 1 і 2; Американський континент – 1 і 4. Таким чином, загальна кількість членів Ради Безпеки відповідно до плану «А» має складати 24 члени.

Модель «Б» не передбачає ніяких нових постійних місць, але передбачає створення 8 місць на чотирирічний термін з правом поновлення і 1 нове непостійне місце на дворічний термін без права поновлення. Ці місця відповідно до цього плану мають розподілитися між основними регіональними зонами таким чином: Африка 2 місця з правом поновлення (з чотирирічним терміном перебування) та 4 місця без права поновлення (з дворічним терміном перебування); Азія і Тихий океан – 2 і 3, відповідно; Європа – 2 і 1; Американський континент – 2 і 3. Таким чином, відповідно до моделі «Б» у Раді Безпеки ООН 191 країну має представляти також 24 держави.

Навіть за наявності такої розбіжності думок членів Групи, було досягнуто згоди в тому, що ніякі зміни в Раді Безпеки ООН не повинні сприйматися як постійні і як такі, що не можуть бути поставлені під сумнів у майбутньому. Тому Група вважає, що у 2020 р. має відбутися перегляд складу РБ ООН. Також спільним виявилось наступне: жодна з моделей не передбачає розширення права вето.

Незважаючи на таку колосальну роботу Групи, проблему реформування РБ ООН не вдалося вирішити. Існує так звана «четвірка» країн, що претендують на першочергове зарахування до постійних членів Ради. До них належать Бразилія, Японія, Німеччина й Індія. Ці країни розробили свій власний проект реформи ООН. Вони запропонували розширити Раду Безпеки з нинішніх 15 членів до 25. Зокрема, ці країни запропонували виділити місця для 6 нових постійних членів.

На самітті Африканського Союзу у лівійському місті Сірт було оголошено ще один варіант реформи, в якому було запропоновано збільшити кількість учасників з 15 до 26 держав і надати новим по-

стійним членам Ради Безпеки право вето. Відповідно до цього проекту резолюції було розподілено додаткові місця в Раді таким чином: 2 постійних місця і 2 непостійних для африканських держав; 2 постійних місця і 1 непостійне для азійських; 1 непостійне місце для східноєвропейських держав; 1 постійне місце і 1 непостійне місце для держав Латинської Америки і Карибського басейну; 1 постійне місце для західноєвропейських і інших держав. Таке бажання країн Африки було зумовлено тим, що до нині цей контингент єдиний, що не має постійного місця в Раді Безпеки. Нажаль, не вирішено ще які саме держави мають отримати статус постійного члена. Є два варіанти: це буде або Південно-Африканська Республіка, Нігерія і Єгипет, або Лівія, Гана, Кенія і Сенегал.

Також на сьогодні ісламська умма (спільнота), яка налічує понад мільярд членів і десятки країн зовсім не представлена в Раді Безпеки ООН. Що на думку багатьох вчених це не зовсім правильно і може постати питання про надання квоти і для арабських держав.

Крім великого бажання держав щодо отримання нового статусу, треба враховувати й негативну сторону, яка може виникнути. Зокрема: у разі представництва в Раді Безпеки тієї чи іншої держави на постійній основі, може виникнути потреба згодом замінити одну державу на іншу. Наприклад, через те що дана країна вже не є гегемоном у своїй групі (слід додати, що в період глобалізації такий сценарій є цілком ймовірним); крім того, не зовсім зрозуміло, як буде представлений і наскільки ефективною буде робота постійного члена Ради Безпеки ООН у разі громадянської війни на його території (із включенням у перелік постійних представників РБ ООН африканських країн такий сценарій розвитку подій видається цілком ймовірним); окрім зазначених проблем, виникає ще одна — як урахуватимуться інтеграційні процеси у світі? Німеччина, наприклад, виступила з пропозицією надати місце в РБ ООН Європейському Союзу).

Зважаючи на все вище сказане, на мою думку, слід більше звертати уваги, під час голосування державам на Генеральній Асамблеї ООН за ту чи іншу модель реформи РБ, на недоліки, ніж на власні амбіції та бажання держав, бо ж від їхнього вибору залежить безпека на нашій планеті. Гадаю, що більш доцільніше буде лишити Раду Безпеки тому ж складі, що й існує на сьогодні.